

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 5 mars 1889, kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Utlåtande, med anledning af väckt motion om ett kreditiv åt jernkontoret till jernhandteringens gagn.

Till utskottet har hänvisats en i Första Kammaren af herr *Reuter-svärd* väckt motion (n:o 26), hvori, på anförda skäl föreslagits, att Riksdagen måtte besluta att af riksbankens medel för jernhandteringens gagn ställa till jernkontorets disposition ett kreditiv af fem millioner kronor under vilkor:

1:o att brukssocieteten på sin allmänna ordinarie sammankomst under nästkommande juni månad genom sina fullmäktige ikläder sig fullt ansvar för såväl de belopp, som af ifrågavarande kreditiv komma att lyftas, som för upplupna räntor, beräknade efter samma räntefot, som vid riksbankens utlåning emot färdiga jerneffekter samtidigt tillämpas för tre månaders lån, samt att dervid folioafgift icke beräknas;

2:o att den utlåning, som jernkontoret med dessa medel kommer att bedriva, sker enligt reglemente, som, af brukssocieteten förslagsvis upprättadt, blifvit af Kongl. Maj:t fastställt;

3:o att förvaltningen af dessa medel, enligt sålunda uppgjort reglemente, ombesörjes af jernkontorets fullmäktige jemte tre af Kongl. Maj:t förordnade personer; och

4:o att brukssocieteten förbinder sig att inom utgången af år 1894 hafva återbetalt allt hvad af kreditivet blifvit lyftadt jemte ränta.

Öfver motionen hafva med anledning af erhållen remiss fullmäktige i riksbanken afgifvit yttrande, hvori anförts följande:

Bih. till Riksd. Prot. 1889. 6 Saml. 1 Afd. 4 Häft.

»Om förslaget finge bedömas endast från synpunkten af riksbankens förmåga att utan egentlig olägenhet kunna från sitt rörelsekapital afsöndra och för längre tid binda det ifrågasatta beloppet af 5,000,000 kronor, borde väl icke någon betänklighet möta att tillstyrka detsamma. Genom de år från år för riksbanken behållna dels betydande delar af dess årsvinster, dels äfven hela sådana, har riksbankens kapital nu vuxit till en betydendhet, som synes icke allenast fullt motsvara bankens behof i och för den bankverksamhet den tillkommer att under vanliga förhållanden drifva, utan äfven bör sätta den i stånd att, när omständigheterna så fordra, på sådant sätt som en väl ordnad bankverksamhet förutsätter, kraftigt kunna ingripa till upprätthållande af rörelsens och det nationella arbetets obehindrade fortgång, äfven om dervid icke förbises, att i och med rörelsens successiva utveckling bankens förmåga att förse den med nödiga liquidationsmedel måste stärkas. Men denna synpunkt får enligt fullmäktiges åsigt icke vara den afgörande för den nu föreliggande frågan. Erinras bör nemligen, huru riksbankens fonder för icke så särdeles länge sedan voro till betydande del anvisade till olika särskilda ändamål och vid dessa för år bundna. Exempelvis torde i detta afseende få anföras de s. k. skiftes- och odlingslånen, lånen till landt- och stadsfastigheter, kreditiv till manufakturernas och fabrikernas understödjande, de flerfaldiga försträckningarne till olika städer och korporationer för vissa deras särskilda ändamål o. s. v. Småningom lyckades dock den åsigt arbeta sig fram, att genom ett dylikt förfarande icke allenast dömdes riksbanken till ständigt vanmägt i afseende å dess skyldigheter mot rörelsen och näringarne i allmänhet, utan äfven kunde blottställas dess egen säkerhet och dermed dess första pligt, upprätthållandet af myntvärdet, och i samma mån denna åsigt lyckades göra sig gällande afstod man alltmera från att använda riksbanken till dylik särskild förläggareverksamhet och indrog det ena efter det andra af anslagen dertill. Det nu remitterade förslaget innehåller, såsom redan nämnts, visserligen icke något, som i och för sig sjelf och såsom ett enstaka undantagsfall betraktadt borde kunna vålla riksbanken svårighet eller fara, men det utgör ett afsteg från det under senare tid följda förfaringssättet och en återgång till det forna af Riksdagen utdömda, hvilken fullmäktige icke finna sig kunna tillstyrka.

Slutligen önska fullmäktige få fästa utskottets uppmärksamhet derå, att det remitterade förslaget, sådant det nu föreligger, icke gifver fullmäktige möjlighet att kunna tillräckligt pröfva arten eller värdet af den säkerhet för det ifrågasatta kreditivet, som skulle komma att lemnas, hvilken pröfning dock är fullmäktiges pligt, vare sig frågan är om större eller mindre försträckningar af riksbankens medel.»

Utskottet, som instämmer i de af fullmäktige sålunda uttalade åsigter och ej har något att tillägga till hvad af dem blifvit i förevarande afseende yttradt, får på grund häraf hemställa,

att herr Reuterswärds förevarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 mars 1889.

På utskottets vägnar:

G. S. ÅKERHIELM.
